

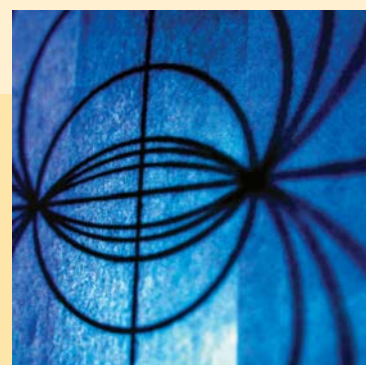

En ny organisation av tiden under arbetslivet

Informationsblad

”Europeiska kommissionen har ... uppmuntrat ett nytänkande för hur perioder för arbete, fritid, utbildning och vård fördelas under livscykeln”.

Europeiska kommissionen, oktober 2001.

VILKET är sammanhanget?

Förändringar i de traditionella könsrollerna och arbetsdelningen tvingar fram ett nytänkande för de vanliga arbetslivsmönstren. Enskilda personer kräver i allt större utsträckning en bättre livskvalitet medan arbetsgivare kräver en större flexibilitet på arbetsplatsen. Europeiska rådets möte i Lissabon 2000 belyste behovet av uppgörelser om tiden som ger stöd till ”ett aktivt åldrande”, förbättrat livslångt lärande och förbättrad anställbarhet och som garanterar ett uthålligt pensionssystem. Den europeiska politiska och sociala dagordningen är som ett resultat av detta i allt större utsträckning inriktad på att förbättra tillgången på arbetskraft och flexibiliteten för företag, att förstärka anställbarheten genom bättre livslångt lärande, att möta samhällets vårdbehov, att garantera uthålliga pensioner och öka anställningstalen för äldre och kvinnliga arbetstagare.

VARFÖR denna rapport?

Mycket arbete om tidsfrågor har redan utförts av Dublinfonden, särskilt vad gäller tidsadministration som ett verktyg för att möta några av dagens största problem. Konceptet med ”livslång” tidsorganisation, som är tillbaka på dagordningen, är en möjlig lösning. Detta projekt tittar på hur man kan möta dessa förändrade behov genom att omorganisera tidsanvändningen under hela livet, särskilt med inriktning på den enskildes arbetsår.

VILKA är slutsatserna?

Arbetstidspreferenser

- Hälften av samtliga arbetstagare vill minska arbetsveckan med i genomsnitt runt 10 %.
- Över 20 % av arbetstagarna säger att de skulle välja en sabbatsperiod på tre månader utan lön.
- 14 % av de heltidsarbetande har försökt att få arbeta deltid.
- 40 % av äldre, arbetande kvinnor överväger att sluta arbeta för att ta hand om äldre familjemedlemmar.
- Ungefär 10–15 % av arbetskraften anger att de vill minska den livslånga arbetstiden.

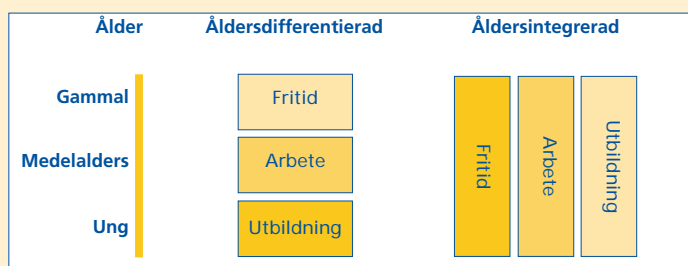
Trender för arbetslivsbalansen

- Mönstret ”utbildning-arbete-pension” är fortfarande normen men förändras till följd av flexiblare praxis för arbetstid och anställning.
- Avtal om flexibel arbetstid i Europa ökade från 25 % 1988 till 29 % 1998.
- Flexibla förhållanden gäller oftare unga människor än äldre.
- Längden på arbetslivet har sjunkit betydligt beroende på förlängd utbildning och trender mot tidigare pensionering.

Könsskillnader

- Kontinuerligt heltidsarbete för kvinnor ökade mellan 1984 och 1999, men procenttalet varierar mycket mellan olika medlemsstater.
- Betydlig ökning av kvinnor inom sektorer som tidigare dominerades av män i kontinuerligt heltidsarbete.
- Ökade variationer i sysselsättningsmönstret bland par med småbarn, med en blandning av heltids- och deltidsarbete.
- Ojämn inkomstfördelning gäller fortfarande, t.ex. är den genomsnittliga livsinkomsten för kvinnor i Tyskland 43 % jämfört med den för män.
- Ett ökande antal män har nu ett typiskt "kvinnligt" arbetsmönster, dvs. avbrutna arbetsperioder.

Två modeller för strukturen under livet

Källa: Riley and Riley, 1994

Relaterade frågor

- Omfördelning av inkomst under livet.
- Tillgång till betald tid för vårdansvar och livslångt lärande.
- Förlängning av arbetslivet.
- Användning av pensionsbesparingar för att finansiera andra aktiviteter under livet.
- Löntagarrättigheter för deltidsarbetande.
- Åtgärder för att förena anställdas och företags behov.

Politiskt perspektiv

- Ökat politiskt stöd för kombinationsscenarier: se till att det finns enklare regler för deltidsarbete och flexibel arbetstid.
- Förbättrade möjligheter till ordningar för långtidsledighet, särskilt föräldraledighet och ledighet för utbildning, karriärvbrott och sabbatsår i de flesta medlemsstater.
- De flesta medlemsstaterna genomför åtgärder för "aktivt åldrande" för att vända trenden mot tidig pensionering.

VAD händer nu?

Rapporten kommer fram till att det övergripande målet är att förbättra livskvaliteten för arbetstagare, och man menar att den politiska utmaningen måste vara att strukturera livsmönstren så att detta kan uppnås. Detta skulle ge enskilda personer fler valmöjligheter och större valfrihet samtidigt som man ser till att planer för inkomst- eller socialförsäkring finns.

Rapporten föreslår att politiska beslutsfattare skall förbättra eller skapa nya tids- och inkomstalternativ för att underlätta omfördelning av arbetstid under hela livet för att se till att arbetsvillkoren förbättras, privatlivet förstärks och tillgången till utbildning eller volontärtjänstgöring förbättras. Rapporten menar särskilt att då pensionsåldern höjs och på så sätt förlänger arbetslivet, bör de politiska beslutsfattarna se till att det i stället blir möjligt till fler betalda ledigheter under "stressfaserna" i livet. Rapporten understryker också att nya socialförsäkringsstrukturer är väsentliga för att den enskilde skall kunna utnyttja en ny organisation av tiden under arbetslivet.

Hela rapporten:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0336.htm>

Ytterligare upplysningar:

Teresa Renehan på ter@eurofound.eu.int

Dublinfondens arbete om liknande frågor:

Active strategies for an ageing population (En aktiv arbetsmarknadspolitik för den äldre befolkningen)

<http://www.eurofound.eu.int/living/ageing.htm>

Employment options of the future

<http://www.eurofound.eu.int/working/options.htm>

Third European working conditions survey (Tredje europeiska undersökningen av arbetsvillkor)

<http://www.eurofound.eu.int/working/surveys.htm>

Family care of the elderly

<http://www.eurofound.eu.int/living/family.htm>

Reconciliation of work and family life and collective bargaining

http://www.eurofound.eu.int/Other_Reports/work_family_life.pdf

Time constraints at work and health risks in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0307.htm>

Gender, employment and working time preferences in Europe (Kön, förvävsarbete och arbetstidspreferenser i Europa)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0145.htm>

(en sammanfattning finns också på:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0149.htm>)

Time and work: work intensity

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0248.htm>

Time and work: duration of work

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0211.htm>

Times in the city and quality of life (Tider i staden och livskvalitet)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9940.htm>

(en sammanfattning finns också på

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9957.htm>)

Flexibility in working conditions

http://www.eurofound.eu.int/working/flex_wip.htm

Monitoring quality of life in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/living/monitor.htm>